

ALEX BAKKER

EEN HALVE EEUW

TRANSGENDERZORG

AAN DE VU

Boom

Afbeelding omslag: tekening vingerafdrukken
door Annelijn Wensing-Kruger
Vormgeving: Bart van den Tooren, Amsterdam

© 2020 ALEX BAKKER

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 9789024437306
NUR 680

www.boomgeschiedenis.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

INHOUD

9	Voorwoord
11	INLEIDING
15	Opzet van dit boek
17	Taalgebruik
19	1. TRANSGENDERZORG IN NEDERLAND IN DE JAREN VIJFTIG, ZESTIG EN ZEVENTIG
20	Medische (on)mogelijkheden
20	Vroege transgenderzorg in Nederland
22	GRAD HELLINGA (1906-1991)
26	<i>Vaginaplastieken in Casablanca</i>
26	De eerste 'openlijke' operatie (1959)
27	Verontwaardigde reacties van collega-artsen
28	Afwijzing door de Gezondheidsraad
29	Otto de Vaal, pionier in transgenderzorg
30	Nederlands Gender Centrum
31	Weg naar het vu-ziekenhuis
32	AAÏCHA BERGAMIN (1932-2014)
35	2. BARMHARTIGE GENEESKUNDE, 1975-1985
36	Inbedding in de vu
38	Het gereformeerde vu-ziekenhuis in verandering
38	Oprichting Vrije Universiteit
39	Een nieuw ziekenhuis
40	Protestants-christelijke medische ethiek
41	FREERK BOUMAN (1926-2010)
46	Medische ethiek en transgenderzorg
48	LOUIS GOOREN (1943)

55	Toelaatbaarheid van geslachtsveranderende operaties
56	Zorg in stilte
57	Tussen begrip en weerstand
61	ANTON VERSCHOOR (1933-2005)
65	Het herziene advies van de Gezondheidsraad
68	VU-genderteam in opbouw
70	Operatief aanbod
74	Uitgangspunten in diagnostiek en behandeling
77	Klinisch-psychologische conclusies
79	<i>Afwijzing van psychoanalyse</i>
80	Besluit: de eerste tien jaar
81	JOS NIESING (1961)

85 **3. ERKENNING EN ONDERZOEK, 1985-1995**

85	Genderteam in vol bedrijf
87	Moeizame sociale acceptatie
88	JOS MEGENS (1949)
96	Behandeling met reserves
98	Diagnostiek: de eerste fase
101	Hormoonbehandeling en real-life test: de tweede fase
103	Plastische chirurgie: de derde fase
104	<i>Phalloplastiek</i>
106	<i>Metaiodoioplastiek</i>
107	<i>Uitbreiding operatiecapaciteit</i>
108	Hoogleraar in de transseksuologie
109	Academische research
111	Epidemiologie
113	Endocrinologische vraagstukken
114	HENK ASSCHEMAN (1954)
119	<i>Riskante bijwerkingen: trombose, longembolie</i>
120	<i>Botdichtheid</i>
121	Medische psychologie
122	JOHN STADWIJK (1962)
125	<i>De follow-up studie van Kuiper</i>
128	<i>Voorspellende diagnostiek?</i>
130	Hersenonderzoek naar de oorsprong
132	Bedenkingen uit christelijke hoek
134	Besluit: jaren van consolidatie
135	MARTIJN ANTHONIO (1964)

139	4. OMSTREDEN BEHANDELINGEN: VLUCHTELINGEN EN KINDEREN, 1995-2005
140	Transgender vluchtelingen naar Nederland
141	Reactie vanuit politiek
142	Boze behandelaars en bewindslieden
144	Een nieuw, uitgebreid behandelingsprotocol
146	Inspectie voor de Gezondheidszorg
148	Kinderen en adolescenten in genderzorg
149	PEGGY COHEN-KETTENIS (1948)
155	Transgenderzorg aan het AZU in Utrecht
157	Onder de achttien
159	Puberteitsremmers
162	HENRIETTE DELEMARRE-VAN DE WAAL (1952-2014)
166	<i>Ophef in de media</i>
170	<i>Kamervragen</i>
171	<i>Debat met medici</i>
175	Veranderend beeld over transgender kinderen
175	Besluit: kritische aandacht
176	F.G. (1974)
177	5. VAN GENDERTeam NAAR EXPERTISECENTRUM, 2006-HEDEN
178	Transgender zelfbewustzijn
180	De zorg vanaf 2006
181	Capaciteit in het gedrang
182	Explosieve groei aanmeldingen en wachtlijsten
183	ANNELOU DE VRIES (1967)
190	Plastische chirurgie: een veelheid aan keuzes
192	Poli voor kinderen en adolescenten
193	<i>Trends in populatie</i>
193	<i>The Dutch Approach</i>
195	Non-binaire genderidentiteit
199	MARTIN DEN HEIJER (1964)
204	Veranderende zorgvragen
205	<i>Fertiliteit als nieuwe optie</i>
207	Wetenschappelijk onderzoek
207	Kinderen: persisters versus desisters
208	Puberteitsremmers: onontgonnen terrein
209	<i>Evaluatieonderzoek</i>
210	<i>Follow-ups</i>
212	MARK-BRAM BOUMAN (1970)
217	Huidig hersenonderzoek

218	Hormonale behandeling
221	Plastische chirurgie: perspectief van patiënt
222	Een nieuwe inrichting van de zorg
224	Decentralisatie en netwerkzorg
225	ANNELIJN WENSING-KRUGER (1981)
230	<i>Kritiek op het VUmc</i>
231	<i>Zorg op maat</i>
232	Kwaliteitsstandaard
234	Rapport ervaringen en behoeften
235	Depathologisering
236	Hedendaagse ethiek in de transgenderzorg
239	VALENTIJN DE HINGH (1990)

243 **TERUGBLIK**

249	<i>Noten</i>
264	<i>Glossarium</i>
272	<i>Literatuur</i>
280	<i>Archieven</i>
281	<i>Geïnterviewde personen</i>
283	<i>Personenregister</i>
286	<i>Beeldverantwoording</i>